

**พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง
ในเขตอำเภอสวี จังหวัดชุมพร**

**Dental Health Care Behaviors of Parents for Pre-school Children in Sawi District,
Chumphon Province**

วิชุดา คมขำ

Wichuta Khomkhum

**วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**

**Master of Science Program Thesis in Public Health
Phetchaburi Rajabhat University**

2554

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอสวี
จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย นางสาววิชุดา คมขำ

สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล)

.....กรรมการ

(ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.อัจฉรา อ่วมเครือ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพื่อกบ่าว)

บัณฑิตศึกษา

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอสวี จังหวัด
ชุมพร ผู้วิจัย นางสาววิชุดา คมขำ สาขา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ.2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองพร้อมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตจากสภาพการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสวี จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับพอใช้ โดยเมื่อพิจารณาพฤติกรรมแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพอนามัยช่องปากอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนพฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปาก การตรวจฟันเด็กและการพาเด็กไปพบทันตแพทย์นั้นอยู่ในระดับไม่ดี
2. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองพบว่า ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากญาติ เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานต่าง ๆ มีผลมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟันเด็ก และปัจจัยนำด้านความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

Thesis Title : Dental Health Care Behaviors of Parents for Pre-school Children in Sawi District, Chumphon Province **Researcher :** Miss Wichuta Khomkhum **Major :** Public Health **Year :** 2011

Abstract

The purposes of this research were to : 1) determine level of parents' behavior in caring their pre-school children's dental health and 2) examine factors affecting parents' behavior on caring their pre-school children's dental health. The samples of this study were 280 parents randomly drawn with a stratified sampling method. An interview form concerning parents' behavior in caring their pre-school children's dental health, in-depth interviewing, together with observation on the parents' daily living were applied for data collection. The data were analyzed with statistical methods to determine frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research results were as follows :

1. The behavior on pre-school children's dental health care of parents residing in Sawee District, Chumphon Province, was at an acceptable level. When considering in individual aspect, it was found that the behavior on caring about consuming food was at an acceptable level while the behavior on cleaning oral cavity, checking up children's teeth and taking children to see a dentist were at a poor level.
2. The factors affecting parents' behavior on caring their pre-school children's dental health involved supportive behaviors from the surrounding social encouragement from siblings, neighborhood, public health care officials and other agencies were at a highest level followed by the factors of accessibility to shops selling dental cleaning equipments and factors of belief in dental health care for pre-school children respectively at the significantly level of 0.05. Other factors were not found to affect the parents' behavior on caring their children's dental health.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล ประธานกรรมการสอบ และ ดร.อัจฉรา อ่วมเครือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้

ขอขอบพระคุณ ทันตแพทย์หญิงนภาพร พานิช นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร นายอวยชัย สุขแก้ว นักวิชาการชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร นายวิชาญ ไชยแขวง สาธารณสุขอำเภอพะโต๊ะ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ อนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามและกรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อคุณบิดา มารดา ครอบครัว ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีอาจะบุญนามได้ทั้งหมด ที่กรุณาให้กำลังใจช่วยเหลือและให้การส่งเสริมสนับสนุนด้วยดีตลอดมา จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

วิชุดา กมขำ

มกราคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน.....	9
สถานะฟันน้ำนมผุในเด็กก่อนวัยเรียน.....	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ.....	14
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ.....	21
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสวี่ จังหวัดชุมพร.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือในการวิจัย.....	35

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิจัย.....	46
ส่วนที่ 1 ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกระดับครอบครัวกรณีศึกษาสภาพ การดำรงชีวิตและพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของ ผู้ปกครองตามแนวทางการสัมภาษณ์.....	46
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์พฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ของผู้ปกครอง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเหล่านั้นจาก แบบสัมภาษณ์.....	49
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	64
ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	68
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
การอภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ข แนวทางการสัมภาษณ์.....	93
ภาคผนวก ค รูปภาพประกอบการสัมภาษณ์.....	95
ประวัติผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ร้อยละของเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ จำแนกเป็นภาคและปีที่สำรวจ.....	12
2.2 ผลการสำรวจสภาวะเด็ก 3 ปี ปราศจากฟันผุ พ.ศ.2545-2551 จำแนกรายจังหวัดภาคใต้...	13
3.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร.....	34
3.2 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น.....	37
4.1 จำนวน ร้อยละ และอายุเฉลี่ยของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก.....	50
4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ.....	50
4.3 ร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามข้อความรู้ในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง.....	52
4.4 ร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามความเชื่อของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็ก.....	53
4.5 ร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามทัศนคติการดูแลทันตสุขภาพเด็กของผู้ปกครอง.....	54
4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามการเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรมและแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟันเด็กก่อนวัยเรียน.....	55
4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามการได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพเด็กและการได้รับการสนับสนุนทางสังคม.....	57
4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการดูแลการบริโภคอาหารของผู้ปกครอง.....	60
4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปากเด็กของผู้ปกครอง.....	61
4.10 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการตรวจฟันให้เด็กและการพาเด็กไปพบทันตแพทย์ของผู้ปกครอง.....	63
4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง.....	64

4.12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับพฤติกรรมการดูแลทัศนสุขภาพ เด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง.....	65
4.13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอนเพื่อทำนายพฤติกรรมการดูแล ทัศนสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง.....	66

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7